

Valtuustoaloite/Tasa-arvoinen koulukuljetus kaikille

Sivla 30.09.2021 § 28

Valmistelija: sivistysjohtaja Manne Pärkö, puh. 02 761 1200

Loimaan Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä on tehnyt aloitteen, että kaupunki valmistelee tasa-arvoisen maksuttoman koulukuljetuksen järjestelyt sen piiriin kuuluville peruskoululaisille molempien vanhempien osoitteesta, jos heillä on yhteishuoltajuus.

Aloitteessa todetaan mm. seuraavaa:

" Osan lapsista vanhemmilla on avioeron jälkeen yhteishuoltajuus ja he ovat yhteisestä sopimuksesta päätyneet järjestelyihin, joissa lapsi asuu vuoroviikoin molempien vanhempien luona. Lapsella on siis kaksi osoitetta.

Loimaalla ei kuitenkaan ole mahdollista saada peruskoululaisen koulukuljetusta kuin yhdestä kodista, siitä osoitteesta, joka on merkitty väestörekisterijärjestelmään vakituiseksi asunnoksi.

Tämä ei vastaa monien lasten ja vanhempien tarpeeseen, vaan koulukuljetukset joudutaan kustantamaan omakustanteisesti lapsen toisesta kodista. Tilanne on sujuvan arjen kannalta järjetön, eikä nykyinen järjestelmä tunnista nykyaikaisia monimuotoisia perheitä.

Haluamme nähdä Loimaan kaupungin siirtyvän niiden kaupunkien joukkoon, jotka tunnistavat ja tunnustavat monimuotoisten perheiden arkiset tarpeet. Samalla kaupunki osoittaa tukensa perheen ratkaisulle, joka on tehty lapsen etua ajatellen."

Valtuustoaloitteessa pyydetään selvittämään mahdollisuuksia järjestää eroperheen lapselle koulukuljetus molemmista kodeista.

Syksyllä 2021 perusopetuksen kuljetuksessa olevista oppilaista oppilasrekisterin tietojen mukaan noin 7 - 8 % ovat sellaisia, joiden huoltajat asuvat eri osoitteissa. Näistä oppilaista noin joka neljännellä toisen huoltajan osoite on Loimaan ulkopuolella.

Huoltajien sopimia lasten asumisjärjestelyjä koskevia tietoja ei kerätä osana koulutuksen järjestämistä, joten sivistystoimella ei ole tietoa vuoroasumisen piirissä olevien, kuljetusta tarvitsevien oppilaiden määrästä. Oppilasrekisterissä olevat huoltajien osoitetiedot ovat sen mukaisia, mitä huoltajat itse ovat ilmoittaneet. Huoltajien vastuulla on ilmoittaa tietojensa muutoksesta, joten em. tietoja on pidettävä suuntaa-antavina. Ne kertovat kuitenkin sen, että mikäli aloitteen mukainen kuljetusoikeus toteutettaisiin, se voisi tarkoittaa säännöllis-

ten koulukuljetuksien järjestämistä eri kunnista Loimaalle ja takaisin. Näissä tapauksissa myös perusopetuslain 32 § 2 momentin mukaiset enimmäisaikarajat ylittyisivät varmasti.

Kaupungilla on lakisääteinen velvoite kohdella oppilaita tasa-arvoisesti. Käytännössä tässä asiassa se tarkoittaisi sitä, että ei ole oikeudenmukaista järjestää koulukyytejä vain niille eroperheiden lapsille, joiden toinenkin vanhempi asuu Loimaalla, mutta ne lapset joiden toinen vanhempi asuukin kaupungin ulkopuolella, jäisivät ilman kuljetusta.

Lisäksi on huomionarvoista, että aloitteessa kuljetusoikeuden laajentaminen on jostain syystä rajattu ainoastaan kuljetusoikeuden piiriin kuuluville. Kuitenkin, jos eroperheiden lapsille katsotaan olevan perusteltua järjestää koulukuljetus myös ei-virallisesta kotiosoitteesta kouluun, on lasten tasa-arvoisen kohtelun näkökulmasta linjattava, miten suhtaudutaan niihin oppilaisiin, jotka eivät virallisen kotiosoitteensa perusteella tarvitse koulukuljetusta, mutta heidän toinen vanhempansa asuu muualla niin, että eroperheen lapsi tarvitsisi kuljetuksen kuitenkin toisen huoltajansa luota, lapsen ei-virallisesta kotiosoitteesta. Ei ole oikeudenmukaista rajata kuljetusoikeus myös ei-virallisesta kotiosoitteesta vain sellaisille oppilaille, joiden vakituinen kotiosoitekin jo oikeuttaa koulukyytiin.

Jos kaupunki järjestäisi koulukuljetukset kaikille eroperheiden lapsille, joiden huoltajista ainakin toinen asuu sellaisessa paikassa, että lapsen koulumatka on liian pitkä, vaikea, rasittava tai vaarallinen ja lapsi tarvitsee koulukuljetuksen, kuljetettavien lasten kokonaismäärä kasvaisi nykyisestä 7 - 8 prosentilla.

Lähtökohtana on oltava huoltajien ensisijainen vastuu. Mm. lastensuojelulain 2 § mukaan "Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi". Lisäksi perusopetuslain 26 § mukaan "Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua."

Erotilanteessa huoltajien tulee itse miettiä ja toteuttaa lapseensa liittyvät asumis- ym. järjestelyt niin, että lapsen etu toteutuu ja lapsi voi käydä koulua sekä jatkaa oppivelvollisuutensa suorittamista siitä huolimatta, että tilanne perheessä muuttuu. Huoltajat voivat käyttää perustuslain 9 §:ssä säädettyä oikeuttaan valita oma asuinpaikkansa niin, että lapsen koulunkäynti häiriintyy erotilanteessa mahdollisimman vähän. Huoltajat voivat myös lasta koskevista järjestelyistä päättäessään luottaa siihen, että kaupunki on velvoitettu järjestämään koulukuljetuksen siitä osoitteesta, jossa lapsi virallisesti asuu, jos hänen koulumatkansa on sellainen että kuljetuksen järjestämisen

kriteerit täyttyvät (perusopetuslaki 32 §).

Käytännön arjen sujuvuuden kannalta valtuustoaloitteen tavoite on ymmärrettävä. Asian toteuttamiseksi ensisijainen ratkaisu on se, että kaupungin sisäistä joukkoliikennettä sekä julkisia kulkuyhteyksiä kuntarajojen yli kehitetään. Tavoitteena tulisi olla sellainen joukkoliikennejärjestelmä, jossa oppilaat voivat pääasiallisesti julkista joukkoliikennettä hyödyntäen liikkua itsenäisesti ja itsemaksaen silloin, kun he eivät kuulu lakisääteisen koulukuljetusedun piiriin.

Korkeimman hallinto-oikeuden 14.3.2006 antaman ratkaisun mukaan kunta on velvollinen järjestämään lapsen koulukuljetuksen vain väestörekisteriin merkittyyn vakinaiseen asuinpaikkaan (KHO:2006:10). Korkein hallinto-oikeus on osana ratkaisuaan arvioinut asiaa myös lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Korkein hallinto-oikeus on samoin huomionnut opetusministeriön lausunnon asiassa.

Opetushallitus on vuoden 2021 alussa julkaissut uudistetun koulukuljetusoppaan, jossa lapsella todetaan vuoroasumisessakin olevan yhden virallisen asuinpaikan, jonka perusteella kunta osoittaa oppilaan lähikoulun. Kunnan perusopetuslain mukaisen koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuuden todetaan oppaassa syntyvän vain lapsen virallisesta asuinpaikasta.

Loimaan kaupungin koulukuljetussäännössä 2021 on kuljetuksen järjestämisessä noudatettu edellä olevaa linjausta.

Koululaiskuljetusperiaatteita laadittaessa ja tulkittaessa tulevat kokonaisuudessaan huomioitaviksi lapsen oikeuksia, yhdenvertaisuutta ja perusopetuksen järjestämistä koskeva sääntely ja tehtävien ratkaisujen käytännön vaikutukset, sekä linjaukset ja päätökset, joiden avulla kunta voi parhaiten kohdentaa käytettävissä olevat resurssit perusopetuksen sekä muiden lasten ja nuorten palvelujen toimivan kokonaisuuden muodostamiseen.

Lakisääteisten tehtävien ohella kunnat voivat, mikäli järjestely arvioidaan mahdolliseksi ja perustelluksi, halutessaan tarjota perusopetuksen kuljetusten järjestämistä koskevan sääntelyn edellyttämän lisäksi myös parempia kuljetuspalveluja. Osaltaan huomioitaviksi tulevat täydentävien kuljetusten vaikutukset sivistyslautakunnan hyväksymien koululaiskuljetusten järjestämisen periaatteiden mukaisten kuljetusten piirissä olevien oppilaiden kuljetuksiin; vaikutukset voivat tilanteesta riippuen olla kuljetusmatkoja ja -aikoja pidentäviä tai lyhentäviä. Loimaan kaupungin alueella täydentävät kuljetukset tulisivat toteutettaviksi pääasiassa tilausajokuljetuksina.

Ottaen huomioon Loimaan jo muutenkin varsin suuren kuljetusoppi-

laiden määrän, ei ole perusteltua enää laajentaa ja monimutkaistaa kuljetusjärjestelyjä. Osalle pystytään tarjoamaan tällä hetkellä maksullinen kuljetus myös ei-virallisesta osoitteesta, kun autossa on tilaa ja reitti on olemassa. Kuljetusten laajentaminen nykyisin käytössä olevalla automäärällä ei ole mahdollista. Järjestely aiheuttaisi myös merkittäviä lisäkustannuksia.

Sivistyslautakunnan hyväksymät esiopetus- ja koululaiskuljetusten järjestämisen periaatteet ovat tehdyn selvityksen perusteella aloitteessa esiin nostettujen kysymysten osalta vastaavat valtaosassa Varsinais-Suomen kunnista.

Sivistysjohtajan ehdotus:

Sivistyslautakunta toteaa vastauksenaan aloitteeseen seuraavasti:

1. Loimaan kaupungin koululaiskuljetuksissa noudatetaan edelleen 26.11.2020 hyväksyttyä koulukuljetussääntöä. Aloite ei anna aihetta muuttaa voimassa olevia kuljetusperiaatteita.
2. Kuljetuksia koskevaa sääntelykehitystä seurataan ja kuljetusperiaatteita koskeviin kysymyksiin palataan, mikäli muutoksia voimassa olevaan sääntelyyn tai tämän tulkintaan tehdään tai muutokset kuljetusperiaatteisiin ja kuljetusten järjestämiseen arvioidaan muuten perustelluksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

Pöytäkirjamerkintä:

Nuorisovaltuuston edustaja Kerttu Salo poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 19.37.